

22. 4. 2002

ID: 16536

Zajištění majetku úpadce

Pro zajištění majetku úpadce za účelem jeho budoucího zpeněžení není třeba, aby u nemovitých věcí, o nichž je správce přesvědčen, že náležejí do podstaty, byl v katastru nemovitostí zapsán jako vlastník úpadce. Titulem pro nakládání s majetkem úpadce, včetně nemovitostí, je soupis majetku.

Pro zajištění majetku úpadce za účelem jeho budoucího zpeněžení není třeba, aby u nemovitých věcí, o nichž je správce přesvědčen, že náležejí do podstaty, byl v katastru nemovitostí zapsán jako vlastník úpadce. Titulem pro nakládání s majetkem úpadce, včetně nemovitostí, je soupis majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2141/2001, ze dne 25.3.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A/ J. H., podnikatele, a B/ F. L., advokáta, jako správce konkursní podstaty úpadkyně O., akciové společnosti, zastoupených advokátem, proti žalované T., společnosti s ručením omezeným, zastoupené advokátem, o určení vlastnického práva, vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 17 C 113/98, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. dubna 2000, čj. 25 Co 658/99-149, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. dubna 2000, čj. 25 Co 658/99-149, ve výroku v části II., kterou bylo rozhodnuto, že „rozsudek okresního soudu se ve vztahu mezi b) žalobcem a žalovanou mění tak, že žaloba se zamítá“, a v části IV., kterou bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení mezi žalobcem B) a žalovanou, a rozsudek Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 16. března 1999, čj. 17 C 113/98-82, pokud jím bylo na základě návrhu žalobce B) rozhodnuto, „že O., a. s., H. K., je vlastníkem těchto nemovitostí: Vlastnictví pozemku a stavby stav. parc. č. 3320/1 143 m2 zast. plocha, garáže stav. parc. č. 3320/2 80 m2 čp. 1179 zast. plocha, obč. vybav. Vlastnictví pozemku stav. parc. č. 2124 370 m2 ostatní plocha, ost. komunikace, stav. parc. č. 2143 374 m2 ostatní plocha, manipul. plocha, vše zapsáno u Katastrálního úřadu v H. K. pro kat. území P. p., obec H. K. na LV č. 21527“, a v části, ve které byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci B/ na náhradu nákladů řízení částku 95 955,- Kč, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Hradci Králové (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 16. března 1999, čj. 17 C 113/98-82, určil, „že O., a. s., H. K., je vlastníkem těchto nemovitostí: Vlastnictví pozemku a stavby stav. parc. č. 3320/1 143 m² zast. plocha, garáže stav. parc. č. 3320/2 80 m² čp. 1179 zast. plocha, občan. vybav. Vlastnictví pozemku stav. parc. č. 2124 370 m² ostatní plocha, ost. komunikace, stav. parc. č. 2143 374 m² ostatní plocha, manipul. plocha, vše zapsáno u Katastrálního úřadu v H. K. pro kat. území P. p., obec H. K. na LV č. 21527“. Dále uložil žalované, aby zaplatila žalobcům náklady řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že na majetek akciové společnosti O. H. K. byl usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. května 1998, čj. 42 K 56/98-75 vyhlášen konkurs. Kupní smlouvou uzavřenou 11. 5. 1998 mezi akciovou společností O. H. K. jako prodávající a žalovanou jako kupující byla převedena část nemovitostí uvedených ve výroku rozsudku soudu prvního stupně na žalovanou za smluvní cenu 538.000,- Kč; vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí byl proveden 15. 5. 1998 s účinností k 11. 5. 1998. Kupní smlouvou uzavřenou 12. 5. 1998 mezi akciovou společností O. H. K. jako prodávající a žalovanou jako kupující, byly na žalovanou převedeny další nemovitosti uvedené ve výroku rozsudku soudu prvního stupně za smluvní cenu 882.000,- Kč, přičemž vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí byl proveden 15. 5. 1998 s účinností k 13. 5. 1998. Uvedenými kupními smlouvami P. K. a T. H., jako statutární zástupci akciové společnosti O., převedli shora specifikované nemovitosti do vlastnictví společnosti s ručením omezeným T., jejímiž byli společníky, bezprostředně před prohlášením konkursu. Druhý žalobce byl pak ustanoven správcem konkursní podstaty akciové společnosti O. H. K. Oba žalobci měli podle soudu prvního stupně naléhavý právní zájem na určení, že akciová společnost O. je vlastníci ve výroku rozsudku specifikovaných nemovitostí ve smyslu § 80 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“). Soud prvního stupně konstatoval, že obě shora uvedené kupní smlouvy jsou absolutně neplatné podle § 39 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“), neboť obcházejí zákon a jsou v rozporu s dobrými mravy, a že vlastníkem sporných nemovitostí je akciová společnost O.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. dubna 2000, čj. 25 Co 658/99-149, výrokem I. rozhodl, že „rozsudek okresního soudu se ve vztahu mezi a) žalobcem a žalovanou mění tak, že se žaloba zamítá“ a výrokem II. rozhodl, že „rozsudek okresního soudu se ve vztahu mezi b) žalobcem a žalovanou potvrzuje“. Výroky III. a IV. rozhodl o nákladech řízení. Pokud jde o rozsudek soudu prvního stupně v části týkající se žalobce B/ a žalované, ztotožnil se s jeho skutkovými i právními závěry, které toliko upřesnil tím, že pokud v katastru nemovitostí byla jako vlastnice předmětných nemovitostí vedena žalovaná, měl žalobce B/ naléhavý právní zájem na určení vlastnického práva. Jestliže právní stav neodpovídal stavu v katastru nemovitostí, pak tato skutečnost vedla v právních vztazích k nejistotě, překračující rámec konkursního řízení. Pouhé zahrnutí předmětných nemovitostí do konkursní podstaty a následné vyvolání sporu o vyloučení

nemovitostí z této konkursní podstaty by nemohlo přivodit soudní rozhodnutí s takovými účinky, jaké by přivodilo soudní rozhodnutí o určení vlastnického práva. Na základě rozhodnutí o vyloučení věci z konkursní podstaty - ať vyhovujícího, či zamítavého - by nebylo možno provést změnu zápisu v katastru nemovitostí. Kupní smlouvy, týkající se prodeje předmětných nemovitostí jsou neplatné proto, že osoby, které kupní smlouvy uzavřely za úpadce, věděly o probíhajícím konkursním řízení a také proto, že ke vkladu vlastnického práva podle předmětných smluv došlo až 15. 5. 1998, tedy jeden den po prohlášení konkursu na majetek úpadce. Řízení o vkladu vlastnického práva na základě předmětných smluv bylo totiž v tom okamžiku ze zákona přerušeno a žalovaná tak nemohla nabýt vlastnictví. Dovolání proti svému rozsudku odvolací soud nepřipustil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaná dovolání, ve kterém uplatňuje dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. Namítá, že žalobce neměl na vydání určovacího rozsudku naléhavý právní zájem. Nesouhlasí se závěrem soudu, že by převodem vlastnického práva k předmětným nemovitostem byl obcházen zákon. Soud tento závěr postavil na zjištění, že by se úpadci nedostalo přiměřené majetkové náhrady, ale kupní cena nemovitostí byla stanovena v souladu s cenovými předpisy. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí obou soudů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobci se k dovolání nevyjádřili.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (část dvanáctá, hlava první, bod 17 zákona č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobou k tomu oprávněnou, je přípustné podle § 239 odst. 2 OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným.

Nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (§ 239 odst. 2 OSŘ). Rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní význam i tehdy, jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů.

Zásadní otázkou v této věci je, zda správce konkursní podstaty má naléhavý právní zájem na určení vlastnictví k věci, náležející do konkursní podstaty, která byla úpadcem převedena na jiného.

Uvedenou problematiku řeší rozhodnutí publikované pod č. 65/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek jinak, než přezkoumávaná rozhodnutí. Správce konkursní podstaty nemá naléhavý právní zájem na určení vlastnického práva úpadce k nemovitostem [§ 80 písm. c) OSŘ]. Má-li za to, že úpadce je vlastníkem nemovitostí, sepíše je do konkursní podstaty.

Při posuzování otázky existence naléhavého právního zájmu na určení vlastnického práva je třeba vzít v úvahu, že žalobce B/ vystupuje jako správce konkursní podstaty, jehož majetek se tímto způsobem snaží zabezpečit. Postup správce konkursní podstaty při zjišťování a zajišťování majetku patřícího do podstaty má zvláštní právní režim, upravený zákonem č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

Základním podkladem pro zpeněžení podstaty je soupis podstaty, který provádí správce podstaty. Soupis může být i dodatečně rozšířen (§ 18 zákona o konkursu a vyrovnání). Soupis musí zachytit celý rozsah konkursní podstaty a správce do něj zahrne i všechny pochybné případy spolu s poznámkou o důvodech pochybností. Správce do soupisu v zásadě zahrne každou věc a právo, o nichž je přesvědčen, že do podstaty náleží. Pokud je do podstaty zahrnuta věc, k níž uplatňuje právo třetí osoba, soud této třetí osobě uloží, aby ve stanovené lhůtě podala proti správci vylučovací (excindační) žalobu. Není-li vylučovací žaloba včas podána, má se za to, že věc patří do konkursní podstaty (§ 19 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání). Jestliže správce oznámí příslušnému katastrálnímu úřadu, že sepsal do konkursní podstaty nemovitosti ve vlastnictví osob odlišných od úpadce, nesmí katastrální úřad povolit zápis změn vlastnických práv k nemovitostem na základě právních úkonů, které učinila jiná osoba než správce. Soupis majetku podstaty představuje titul, kterým správce konkursní podstaty dokládá, že je oprávněn se sepsaným majetkem při jeho zpeněžení nakládat. Uvedená zásada dnes jednoznačně vyplývá z § 18 odst. 2 a 3 zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění po novele, provedené zákonem č. [105/2000](#) Sb., účinné od 1. 5. 2000. Tato zásada však již byla akceptována i před uvedenou novelou, neboť soudní praxe k ní dospívala výkladem (viz stanovisko Nejvyššího soudu ČR, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 52/1998).

Ze shora uvedeného vyplývá, že pro zajištění majetku úpadce za účelem jeho budoucího zpeněžení není třeba, aby u nemovitých věcí, o nichž je správce přesvědčen, že náležejí do podstaty, byl v katastru nemovitostí zapsán jako vlastník úpadce. Titulem pro nakládání s majetkem úpadce, včetně

nemovitostí, je soupis majetku. Je-li určitá nemovitost sepsána v soupisu majetku, pak při zpeněžení majetku je dostatečným podkladem pro zápis vlastnického práva v katastru nemovitostí na další subjekt právě soupis majetku. Není proto nezbytné, aby byl úpadce jako vlastník nemovitosti v katastru nemovitostí zapsán. Z tohoto hlediska pak žalobce B/ nemá naléhavý právní zájem na určení existence vlastnického práva, neboť pro zpeněžení majetku úpadce nemusí být úpadce zapsán jako vlastník nemovitostí v katastru nemovitostí.

Z uvedeného je zřejmé, že soudy rozhodující v nalézacím řízení posoudily otázku naléhavého právního zájmu správce konkursní podstaty na určení vlastnictví jinak, než publikovaná judikatura (byť k přijetí citovaného R 65/2001 k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek došlo až po vyhlášení přezkoumávaných rozhodnutí). Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta za středníkem); vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. (243b odst. 2 OSŘ).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Směnečný a šekový platební rozkaz, prominutí zmeškání lhůty \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o dílo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Veřejné zakázky](#)
- [Výklad právních předpisů, přepravní smlouva](#)
- [Smluvní pokuta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zpráva o vztazích](#)
- [Zákaz konkurence](#)
- [Vypořádací podíl v bytovém družstvu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Základní kapitál](#)